Kuntaliitto
Kommunförbundet

Lausunto

Dnro 995/03/2018

7.1.2019

Sari Korento

Hallintovaliokunta

EDUSKUNTA

Lausuntopyyntönne 18.12.2018

Hallituksen esitys (HE 280/2018) eduskunnalle laiksi kuntalain muuttamisesta

Kuntaliitto katsoo, että ehdotetut arviointimenettelyn käynnistämisen edellytykset kuvaavat nykyistä sääntelyä paremmin kunnan ja kuntakonsernin taloudellista tilaa erityisesti rahoituksen riittävyyden näkökulmasta. Tunnuslukujen raja-arvot on ehdotettu asetettavan tasolle, joka erittelisi aikaisempaa selkeämmin taloudeltaan vain kaikkein heikoimmat kunnat.

Kuntalain vuoden 2015 uudistuksessa korostettiin kuntakonsernin talouden ohjausta kokonaisuutena. Tästä syystä on perusteltua, että myös arviointimenettelyn käynnistymisen kriteereinä käytetään edelleen konsernitilinpäätöksen lukuja, vaikka osa toimisi myös kuntatasolla. Konsernitarkastelu mahdollisesti ehkäisee myös sellaisia kuntakonsernin sisällä tehtäviä ratkaisuja, jotka yksinomaan tähtäävät peruskunnan alijäämän välttämiseen, mutta joilla ei tosiasiallisesti ole saatavissa esimerkiksi toiminnan tehostumista.

Kriisikuntamittariston rakenteeseen ei ehdotettu muutoksia. Arviointimenettely voitaisiin edelleen käynnistää, jos kunta ei saa katettua kunnan alijäämää määräajassa, konsernitilinpäätöksen alijäämälle asetettu raja-arvo täyttyy kahtena vuonna peräkkäin tai laissa määritellyt neljä muuta tunnusluvun raja-arvoa täyttyvät kahtena vuonna peräkkäin. Mikäli konsernin alijäämää ja neljä muuta tunnuslukua olisi asetettu ns. samaan koriin, silloin yksittäiseen kriteeriin ja sitä kuvaaviin tunnuslukuihin kunnan omilla toimilla voitaisi mahdollisesti vaikuttaa entistä vähemmän. Esimerkiksi konsernitilinpäätöksen alijäämä aiheutuu myös harvoin tytäryhtiöistä, jolloin konsernialijäämä omana erillisenä kriteerinä ei olisi välttämätön. Ehdotettu rakenne on edellä mainituista havainnoista huolimatta kuitenkin hyväksyttävissä.

Kuntakonsernien merkitys ja kuntien kokemukset konserniohjauksesta kuitenkin vaihtelevat huomattavasi kuntien kesken. Monipuolinen palvelutuotanto ja uudet rahoitusmuodot haastavat kuntien talouden arvioinnin. Tärkeää onkin jatkuvasti seurata ja kehittää sekä tarvittaessa uudistaa arviointimenettelyä. Arviointimenettelyssä tulee ottaa huomioon siihen johtaneet taustatekijät, eikä menettely saa tarpeettomasti rajata kuntien itsehallintoa.

Konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde, raja-arvo 80 %

Tunnusluku kuvaa tulorahoituksen selvää vajetta suhteessa poistoihin lyhyellä aikavälillä. Tunnusluku on negatiivista vuosikatetta parempi tunnusluku, koska se ottaa riittävällä tavalla huomioon vuosikatteen riittävyyden myös investointeihin.

Kunnan tuloveroprosentti, raja-arvo 2,0 prosenttiyksikköä kaikkien kuntien painotettua keskimääräistä tuloveroprosenttia suurempi

Kunnan tuloveroprosentin säilyttäminen erityisen vaikeaa taloudellista asemaa kuvaavana tunnuslukuna on perusteltu, koska se kuvaa käytännössä tulorahoituksen joustovaraa, vaikka kuntien tuloveroprosentille ei ole laissa säänneltyä ylärajaa. Ehdotettu raja-arvo on asetettu riittävän korkealle, jotta se poimii kunnat, jotka ovat selvästi heikommassa taloudellisessa asemassa kuin kunnat keskimäärin.

www.kunnat.net
www.kommunerna.net

Suomen Kuntaliitto
Toinen linja 14,00530 Helsinki
PL 200, 00101 Helsinki
Puh. 09 7711,faksi 09 771 2291
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
Andra linjen 14,00530 Helsingfors
PB 200, 00101 Helsingfors
Tfn 09 7711, fax 09 771 2291
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

Konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä, raja-arvo 50 % keskimääräistä suurempi

Tunnusluvussa on perusteltua ottaa huomioon erilaiset omaisuuden rahoitusmallit. Yhdenmukainen esittämistapa saattaa kuitenkin edellyttää lakiperustelujen täydentämistä tai esimerkiksi kirjanpitolautakunnan kuntajaoston tarkempaa ohjeistusta vuokravastuiden ilmoittamisesta kunnan tilinpäätöksessä yhdenmukaisen esittämistavan varmistamiseksi. Koska vuokravastuiden määrää ei tällä hetkellä tilastoida ja tiedetä, tulee tunnusluvun toimivuutta seurata.

Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate, raja-arvo 0,8

Ehdotettu uusi tunnusluku kuvaa kuntakonsernin lainanhoitokykyä suhteellista velkaantuneisuutta paremmin, sillä siinä velanhoitokustannuksia vertaillaan nettotuloihin eikä bruttotuloihin. Joidenkin kuntien koko lainasalkku muodostuu alle vuoden mittaisista kuntatodistuslainoista, jotka eivät tule huomioiduksi esimerkiksi tällä hetkellä tilinpäätöksessä esitettävässä lainanhoitokate-tunnusluvussa. Kuntatodistuslainojen huomioiminen tunnusluvussa on perusteltua. Mikäli tunnusluvussa käytettävät laskennalliset lainanlyhennykset antavat virheellisen kuvan verrattuna todellisiin lainanlyhennyksiin, on tämä otettava huomioon arviointimenettelyä käynnistettäessä. Koska ehdotettu uusi tunnusluku ei tällä hetkellä ole tilinpäätöksessä esitettävä tunnusluku, kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjetta olisi perusteltua päivittää.

Monipaikkaisuuden huomioon ottaminen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämisessä sekä kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevat teknisluonteiset muutokset

Kuntaliitolla ei ole huomauttamista kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskeviin teknisluonteisiin muutosehdotuksiin.

Kuntaliitto pitää lähtökohtaisesti myös monipaikkaisuuden huomioon ottamista osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämisessä perusteltuna.

SUOMEN KUNTALIITTO

Ilari Soosalu
johtaja, kuntatalous

Sari Korento
kehittämispäällikkö, kuntatalous